

LUTHERSK KIRKETIDENDE

TEMANUMMER: NÆRVÆRETS TEOLOGI

INNHOOLD

Vennskap som sakrament / Vennskap som sakrament - noen tanker fra en middelalderhistoriker / Tid, sted og autenticitet i sentrum / Biljard eller nattverd - Hva er trenden i u-arbeidet nå? / En tilbakemelding om tekstgjennomgåelse og kvinnedagen / "Komplekst" og "bredt" / Fra bispedømmene og Kirkedepartementet

SØNDAGSTEKSTEN

3. søndag etter påske - Øystein I. Larsen

4. søndag etter påske - Thomas Berbm

4. søndag etter påske (17. mai) - Lise Horn

Kristi himmelfartsdag - Frode Granerud

**Gud ønsker å være vår venn - fordi
Gud ønsker det i sin kjærlighet til oss**

Vennskap som sakrament

Fagdag om ungdomsarbeid. Etterpå ble jeg sittende og tenke på minst fire ting: Trender, vennskap, grenser og selvinnsikt.

1. Det slo meg at akkurat som med alle andre trender og metoder, så går også filosofien rundt

ungdomsarbeid i en slags spiral: Ulike ting vektlegges, med forskjellige slags fokus, metoder, modeller og verktøy. Etter en viss tid kommer ting tilbake på hitlistene: Retro-trend, men med noen nye ansikter, begreper og erfaringer

knyttet til det. Dette er en nødvendig prosess for at ulike perspektiver skal bli ivaretatt, og for at nye kull med ungdomsarbeidere - og ungdommer - skal oppleve at egen kontekst og erfaring blir tatt på alvor. Utfordringen for dem av oss som begynner å bli gamle i gamet, er kanskje å bruke vårt lange blikk positivt kritisk - ikke bli for sløve eller for misfornøyde når vi synes vi har hørt ting før...

2. Vennskap er både noe veldig hverdagslig og noe veldig stort. Det er livredning, tøysete hemmeligheter, felles historie, fotballtrening. Vennskap oppstår både der man har mye felles, og der ingenting annet enn god kjemi binder oss sammen - eller barn i samme klasse. Vennskap innebærer en gjensidig respekt og et likeverd - i den forstand at alle parter er både givere og mottakere. Likevel kan det være en asymmetri i et vennskap - aller tydeligst i det vennskapet Gud har med oss mennesker. Men jeg tenker at vi innenfor vennskapets rammer må dele oppfatningen om at vennskapet er et mål i seg selv, ikke bare et redskap for å oppnå noe annet. Gud ønsker å være vår venn - fordi Gud ønsker det i sin kjærlighet til oss. Vi utfordres på å ville vennskapet med Gud, ikke for å bli enda flinkere prester, få et bedre liv eller unngå helvete, men fordi vi er skapt til å være Guds elskede venner og dyrke det vennskapet. Og vi utfordres på å ville vennskapet med andre mennesker, ikke for å oppnå privilegier eller omvende dem, men fordi de er verdt vårt vennskap.

I denne utgaven av bladet kan du blant annet lese gateprest Jan Christian Nielsens refleksjoner rundt dette, samt utdrag av Jan Schumachers forelesning om "vennskapet som sakrament". Sakramenter er hellige tegn. De er "synlige tegn på Guds usynlige nåde", sier Luther. Vennskap er hellige tegn som minner oss om Gud og inkarnasjonen. Og vennskap er et gudserfaringens sted. I vennskapet kan Guds kjærlighet, omsorg, tilgivelse, utfordring få ansikt og kropp. Gud og tro kan fort bli nokså luftige greier for mange, hvis det ikke konkretiseres i de menneskene man møter. Å ha vennskap som ramme for måten vi er kirke på

- det er krevende; det er radikalt og Jesus-lookalike.

3. Når vi løfter fram vennskapet som den grunnleggende rammen for vårt forhold til Gud og til mennesker vi skal være kirke for og sammen med - da må vi også snakke sant og ærlig om de mange dilemmaer og utfordringer som ligger i dette. Ikke minst vi som jobber mye med unge mennesker, hvor maktfordelingen i forholdet kan synes enda skjevere. Min erfaring er at det ikke alltid skjer. Vi må våge å snakke om grensesetting - som prest må

Vennskap er hellige tegn som minner oss om Gud og inkarnasjonen

jeg være venn på en annen måte med dem jeg er prest for, enn med dem jeg "bare" er venn med. Vi må erkjenne og dele smerten i at vi forholder oss til

ensomme konfidenter som gjerne vil ha oss som venn, men at vi ikke kan være den vennen de kanskje ønsker seg. Vi må snakke om faren for å brenne ut. Vi må diskutere hva som er grenseoverskridende atferd - fordi vi faktisk ikke skal være venn slik ungdommenes andre venner er deres venner. Vi må finne en god balanse, både når det handler om å gå inn i ungdommenes liv og når det handler om å invitere dem inn i vårt.

Det var kanskje ikke så vanskelig å kjenne seg selv, hvis det var lettere å vedkjenne seg sitt selv

4. En dansk filosof har sagt: "Det var kanskje ikke så vanskelig å kjenne seg selv, hvis det var lettere å vedkjenne seg sitt selv." I

kirken bør det være et stort, åpent, modig og nådig rom for å vedkjenne seg sitt selv - og for å bli kjent med seg selv. Alle trender eller verktøy i kirkens arbeid kan ha noe godt for seg - men bare koblet med selvinnsikt, så jeg vet hvilke styrker og svakheter, begrensninger og muligheter som ligger i min egen måte å være prest eller annen kirkelig medarbeider på.

SUNNIVA GYLVER
Sunniva.Gylver@oslo.kirken.no

Vennskap som sakrament

- noen tanker fra en middelalderhistoriker

V/JAN SCHUMACHER (UTDRAG OG OVERSETTELSE V/SUNNIVA GYLVER)

"Selv om det er som kirkehistoriker jeg er bedt om å si noe om vennskap, vil jeg gjerne starte i nåtiden og med en film som gjorde varig inntrykk på meg for mer enn ti år siden. Et av de sterkeste eksempler på vennskap som sakrament jeg kan forestille meg, er sluttscenen i filmen "Dead Man Walking" fra 1995. Det er historien om en katolsk nonne, søster Helen Perejean, som er besøksvenn i et fengsel og møter Matthew Poncelet, en fange dømt til døden for et brutalt drap på to uskyldige, unge mennesker. Mens Matthew sitter på Death Row sender han et desperat brev til Søster Helen, i et siste forsøk på å unngå henrettelse. Hun begynner som hans juridiske rådgiver, men relasjonen utvikler seg til et sjelevennenskap.

I filmens avsluttende scene følger søster Helen Matthew på hans siste vandring, fra cellen til rommet der han skal henrettes med en dødelig giftdose, den såkalte Dead Man's Walk. Søster Helen ber Matthew se på henne der hun tar plass på første rekke i vitnerommet ved siden av. Hun sitter slik at hun kan se ham, og han kan se henne og lese på leppene hennes. Og ordene hun sier - som han ikke kan høre, bare lese på leppene hennes - er "jeg elsker deg". I ansiktet hennes og på leppene hennes ser Matthew Guds ansikt. (.....)

Kirkeleder Augustin mente at Gud gjennom inkarnasjonen hadde snudd opp-ned på betydningen av hellighet: Den nye måten å forstå hellighet på var evangeliets sentrale budskap. Den radikale nye måten å stave hellighet på

besto av fire bokstaver: L-O-V-E. Gud hadde kommet til vår verden, rett og slett fordi Gud hadde forelsket seg i menneskene han hadde skapt. Og Gud hadde kommet inn i vår verden på en måte som var i dyp harmoni med kjærlighetens eget vesen, slik vi kjenner den: Han hadde kommet inn i verden i kjøtt og blod, og som et sant menneske hadde han vist evne til fortrolighet med oss. Gud ønsket å etablere et vennskapsforhold til oss mennesker. Augustin mente at hele poenget med evangeliet var at det forteller om en Gud som tar en enorm risiko ved å bli så glad i oss, og at beretningen viser hvor risikabelt det var. Det endte med at Jesus, sann Gud og sant menneske, selv måtte gå "Dead Man's Walk" på langfredag. Guds sjenerøse tilbud ble avvist; hans kjærlighet og trofasthet ble rett og slett for mye for oss, og vi gikk i dekning. (.....) Ansikt til ansikt med Guds kjærlighet gjorde vi vårt verste, men Gud forble Gud, og kjærligheten fant sin vei - "det finnes ingen større kjærlighet enn den som gir seg selv for sine venner." Påskedag finner vi til vår forbauselse at Gud fortsatt er Gud, og at kjærligheten fortsatt forplikter seg til oss. Det er derfor beretningene om oppstandelsen ser ut til å ta opp tråden fra før lidelseshistorien.

Fortsatt er det mulig å møte Guds uforbeholdne kjærlighet gjennom Jesu nærvær, slik menneskene gjorde gjennom hans menneskeliv. Også etter oppstandelsen kaller han sine disipler til seg, snakker med dem og bryter

brødet med dem. Med andre ord er alt som det pleier. Han formidler Guds nærvær i og gjennom sitt eget nærvær.

Men hva nå med sakramentene?

Vi har ikke mistet tråden. Tvert om er vi kommet nærmere til å forstå.

Hva var det ved sakramentene Augustin satte så høyt? At de hellige tegn i sin enkle jordnære form - i brød, vin og vann - ligner evangeliets kjerne, Gud som ble menneske blant oss. Og at de er tegn og symboler, ikke på en pensjonert Gud som har trukket seg tilbake, men på en elskende Gud som intenst prøver å oppnå kontakt. For Augustin betød dette at sakramentene ikke er tegn på den måten at de skaper en distansert refleksjon over Gud, eller symboler i form av et souvenir som forteller oss at Gud en gang var her. Nei, de er tegn på nærværet av en Gud som ikke kan holde opp med å elske oss. Det er nytteløst å si at Gud kan la være, fordi sakramentene er en konstant avvisning av enhver tanke om at Gud har trukket seg tilbake og etterlatt seg et budskap, en doktrine, eller en teologi til å tro på. Nøkkelen til sakramentene er Kristi nærvær. Ordet sakrament har flere lag av mening for Augustin. Jesu legeme er et sakrament, men siden kirken er Jesu legeme, er også kirken selv på et vis sakrament, og siden de troende er kirken, er også de troende selv et sakrament. Augustin sier at "brød vi spiser til frokost blir forvandlet til oss, og når vi deler Kristi legeme blir vi forvandlet til det." (...)

Å låne Augustin sitt åpne perspektiv på sakramentene kan etter mitt syn være et fruktbart utgangspunkt for å snakke om "vennskapets sakrament", selv om vi setter det i anførselstegn (...).

For Aelred (eng. cisterciensermunk på 1100-tallet) representerte forholdet mellom venner et språk som alle kan forstå. Kjærlighet var det viktigste ordet Aelred brukte når han skulle forklare hva det betyr at Gud skapte mennesket i sitt bilde. For Aelred var evnen til å elske og bli elsket noe av det mest grunnleggende ved det å være menneske. Selvfølgelig kan kjærligheten gjøre feil og egoismen kan gjemme seg bak kjærlighetens maske. Men likevel - å elske, eller å oppleve vennskap, innebærer å være i berøring med min sanne menneskelighet og dypest sett med gudsnærværet.

(....) Måten Jesus forholdt seg til menneskene på vitner om sant vennskap. Den amerikanske historikeren Bernard McGinn hevder at alle former for vennskap har en kristosentrisk kjerne. Både i betydningen at vennskap, slik Jesus viser oss det, blir modellen for den mest direkte gudserfaringen, men også at vennskap er veien å gå for å erfare Gud. Vennskap er en integrert del av en vei til Gud, og Johannes-evangeliet minner oss om at Kristus er Veien. Det er i denne betydningen vi kan snakke om vennskap som sakrament i Aelreds skrifter. (...) Slik vann, brød og vin kan helliggjøres til å romme den største og vakreste gave av alle, min egen fullkommenliggjøring i Kristus, slik kan også de jordiske, ufullkomne og svært menneskelige former for vennskap bli en vei... Aelred skriver at "alle de gode ting vennskap bringer har utgangspunkt i Kristus, utvikler seg via Kristus og når sin fullendelse i Kristus. Derfor er det ikke en altfor bratt eller unaturlig parallell fra Kristus som inspirerer oss til å elske våre venner, til Kristus som gir seg selv som en venn til å bli elsket."

For Aelred var vennskap ikke en metode for å oppnå noe annet; det var en vei, alt annet enn lettvin, men full av glede: En måte å finne ut at mitt liv er en oppgave jeg ikke kan gå inn i uten andre mennesker, og hvor det å vinne den andre ikke handler om å lykkes på bekostning av andre, men å lykkes i å forbinde andre med den livgivende virkeligheten. Dette handler ikke først og fremst om å gjøre noe, men om væren - og om den livgivende nådens virkelighet som kan bli sett i et vennlig blikk og lest på lepper som sier: Jeg elsker deg.

Alt vi nå har sagt kan oppsummeres i noen linjer fra Carmen Caltagirones nydelige lille bok "Vennskap som sakrament": "Flommen av nåde flyter gjennom kanalene i menneskenes hjerter. Det er gjennom denne flom av nåde at vi blir kjent med Gud i våre egne livserfaringer. Vi blir kjent med Gud gjennom fortroligheten, nærværet, medfølelsen, respekten og trofastheten andre møter oss med. Vi blir kjent med Gud gjennom konfrontasjonene, utfordringene og bekreftelsene i vårt forhold til andre mennesker, gjennom å dele våre personlige historier og gjennom våre egne fysiske selv."

Tid, sted og autentisitet i sentrum

AV JAN CHRISTIAN NIELSEN, gatepresten@oslo.kirken.no

Hvordan bygger vi relasjoner i sentrum av storbyen Oslo? Utfordringen er stor. I denne lille teksten ønsker jeg å dele noen erfaringer jeg har gjort som gateprest for ungdom, om tid, tilstedeværelse og autensitet. Jeg tror dette er tre faktorer som både er sentrale for relasjonsbygging, og som er mer etterspurte enn noen gang.

Tid

«Har du tid et øyeblikk?» Bare et øyeblikk? Ja, for tid er mangelvare for mange. Dette er den største utfordringen ved å søke relasjoner i Oslo sentrum. De fleste som kommer til byen, er på vei et sted og har ikke mye tid til å stoppe opp. De kommer ikke for å være ute i det felles rommet, men for å besøke butikker, kino, teater, puber og kafeer. Gatene er ikke møteplasser; folk skal et annet sted. Stresset formidler at her er det ikke verdt å være; her er det ikke verdt å møtes. Dette stedet er bare et middel, på vei til noe annet.

Tid har blitt en mangelvare, men slik har tiden også fått stor verdi. Å gi noen tid har blitt en fantastisk verdifull gave. Jeg tror mennesker i storbyen, også de uten tid til overs, lengter etter at andre har tid til dem. Derfor tror jeg at noe av det viktigste vi kan formidle som kirke og som prester, er dette: «Jeg har tid til deg, og jeg vil gjerne bruke tid sammen med deg». Uten tid, klarer vi ikke å bygge relasjoner. Dette er viktig å holde fast på, ikke minst når kirka trues av det samme tidspresset.

Når jeg formidler til den andre at jeg har tid, ved å senke gå-tempoet betraktelig, sitte lenge

på en benk og være mye i et miljø, åpner det seg muligheter for å bli kjent med folk. Da byr det seg muligheter for å se folk i øyene, smile og kanskje si hei. Der begynner relasjonen.

Tilstedeværelse

Men tid er ikke det eneste vi trenger; vi trenger også et sted. Mobiltelefon og internett har endret vår oppfatning av steder. Vi kan nå ha kontakt med alle andre steder i verden. Og mange unge velger å bruke mye tid i et «cyber-space» som for bare 20 år siden ikke fantes. I de store rommene som internett og storbyen utgjør, tror jeg mange bærer på en ambivalens: Behovet etter å være alene kombineres med behovet etter å bli sett av andre. Kanskje lengter mennesker mer enn noen gang før etter noen som kan si: "Jeg ser deg. Jeg er her med hele meg, og jeg skal ingen andre steder. Hvis du vil, kan vi være her sammen".

Det kan være fristende å nedvurdere den andres valg av sted: «Hvorfor er du her i sentrum?» «Hvorfor er du så mye på nett?» Full tilstedeværelse handler imidlertid om en aksept og anerkjennelse av den andres rett og evne til å velge sitt sted. Der går grensen mellom meg som kommer på besøk for å bli kjent med stedet, og den andre som subjekt. Teologisk må vi anerkjenne at vi ikke kommer til dette stedet med Gud, men at Gud er der allerede. Jeg tror at denne anerkjennelsen er en forutsetning for at vi som kirke skal kunne bygge relasjoner utenfor kirkerommet. Derfor bør vi også anerkjenne ungdoms bruk av nettet, og bruke tid på å være tilgjengelig på MSN.

Filosofen og teologen K. E. Løgstrup snakker om åpen tale som en av de spontane livsytningene. Den som søker å bygge relasjoner med fremmede, har altså teorien på sin side. Løgstrup mener det er naturlig for oss å ta kontakt med andre mennesker når vi kan ta utgangspunkt i noe som angår oss begge. Jeg tror de fleste strever med å finne noe som angår både oss og en fremmed i Oslo sentrum. Samtidig er tilstedeværelse en veldig god start. Byen byr på nok av sanseintrykk, og disse angår oss alle. Med positiv nysgjerrighet er det kanskje mulig å finne noe å si som er relevant for den andre, og som vi kan le av, undres over eller mislike? «Jeg blir litt provosert over den reklamen der, jeg.» «Det der så kaldt ut...» «Er det ikke flott når våren kommer...» Dette kan være en vrien øvelse, særlig etter seks år på lesesalen. Samtidig åpner også denne hjelpeløsheten for at det blir mulig å søke en relasjon med oss.

Autentisitet

Storbyen består av en fascinerende dobbelthet: I mylderet er vi frie til å være hvem som helst. Samtidig omgis vi av reklamens destruktive teppebombing. Kravet er konstant: Du må leve opp til trendene; det holder ikke at du bare er deg selv. Så lever vi i denne dobbeltheten: Fri til å være hvem vi vil, og ansvarlig for om vi lever opp til standarden.

Jeg tror at den kristne tradisjonens mot til å snakke sant om både det gode og det onde i mennesket og i verden, er en befriende motgift mot de høye kravene som omgir oss. Men det forutsetter at vi forvalter denne tradisjonen på en raus måte. En av våre største utfordringer som kirke er å ta et oppgjør med alt i vår tradisjon som har gitt mennesker inntrykk av at de ikke kan komme til kirka og være seg selv - med interesser, erfaringer, følelser og meninger. Hvis vi ikke lar den andre være seg selv, blir nemlig relasjonsbygging umulig.

Ute i det offentlige rommet er det fristende å ta rollen som "presten". Men roller inviterer til rollespill, ikke til relasjoner. Jeg erfarer at folk er glad for å bli prate med en ung fyr, og samtidig av og til skeptiske til en prest ute på jobb: «Skal du frelse oss nå, eller?» Det at jeg humrer av endene, er oppgitt etter Vålerengatapet i går eller småfryser litt tross vårsola,

er langt overlegent "presten" i relasjonsbyggingen. Det handler jo også om å gi en gave: Å dele litt av seg selv som et alminnelig og mangfoldig menneske, slik at den andre også kan oppleve rom for å dele av seg selv.

Alt i alt

Dette har ikke vært noen banebrytende tekst. Relasjoner trenger nemlig fortsatt det samme: tid, tilstedeværelse og at vi er oss selv. Når relasjoner i dag har fått dårlige vekstvilkår, blir det gode jordmonnet mer synlig. Jeg tror at en kirke som består av vanlige mennesker som har tid til folk og er til stede, er mer etterspurt enn noen gang.

Biljard eller nattverd

- Hva er trenden i u-arbeidet nå?

ASTRID SANDSMARK, programleder for en bachelorgrad som heter UKT (Ungdom, Kultur og Tro), på MF, i samtale med SUNNIVA GYLVER

1. Som i alt annet som har med ungdom å gjøre, finnes det vel også trender i kirkelig ungdomsarbeid. Hva er trenden nå?

Det er helt klart flere trender. Men en trend som er sterk i fagutviklingen både i det engelsktalende utland og her i Norge, har vært "praktisering av tro". Kenda Dean er en av frontfigurene for denne tankegangen, i hvert fall for å ha brakt den inn i ungdomsarbeidet. Her hos oss har stipendiat Bård Erik Hallesby Norheim bidratt med bok: "Kan tru praktiserast?" Denne modellen for ungdomsarbeid er økumenisk, og kjernen er at man på nytt vil styrke de gamle tradisjoner i kirken, som har vært der gjennom hele kirkens historie, og skape et møte mellom dem og dagens kultur. Hva former tro hos ungdom? Hva skaper en slitesterk tro som de kan ta med seg også etter at de er ute av det lokale ungdomsarbeidet? Dean mener at kirken har sviktet ungdommene. Vi har ikke tatt dem med inn i kirkens tradisjoner - dåp, nattverd, faste, kirkeåret - de har blitt "stuet vekk" i en kjeller... vi har ikke tatt de teologiske utfordringene i møtepunktet mellom kultur og teologi nok på alvor. Ungdomsarbeid handler om kirke - derfor må de tas med inn i alt det kirken står for.

2. Når man ønsker møtet mellom ungdomskulturen og kirkens gamle tradisjoner velkommen - hvilke premisser skjer det på? Hva slags syn har man på kulturen?

Dean har et forholdsvis kulturpessimistisk syn i møte med populærkultur/forbruker-

kultur. Hun holder fast på at kirken må representere en motkultur, i kritisk dialog. I ungdomsarbeidsforskningen finner man alt fra veldig kulturpessimistiske til ganske kultur-bekreftende tendenser. Pete Ward, for eksempel, hører nok til den siste gruppen. Hans prosjekt akkurat nå er å jobbe med teologi rundt kjendiser - theology of celebrities.

3. For de av oss som har vært ledere i ungdomsarbeid en stund, kan det oppleves som vi pendler mellom biljardbordet og nattverdbordet - at først er de allmenne aktivitetene det viktige, så skal vi gjøre mest av det vi er best på, og så snur det igjen?

Ja, dette er jo en kontinuerlig debatt. Hva skal til for at ungdommene faktisk kommer inn i et kristent fellesskap og møter den kristne praksisen? Vi lever i spennet mellom å skape attraksjon og nyssgjerrighet, og å holde i fokus det vi faktisk er som kirke. Det handler om både relevans og troverdighet. Svaret kan jo ikke være enten-eller. Vi skal ikke bare "drive med nattverd" nå, men mange mener at vi må være tydeligere på hva vi faktisk har å bidra med. At ungdomsarbeidere må gå fra å tenke på seg selv som programlagere til at de er misjonærer. Det blir også viktig for alle som rekrutterer: Hva er det man ser etter når man skal rekruttere misjonærer til forskjell fra programmakere?

4. Det virker som denne "nytradisjonelle" tankegangen står litt i motsetning til en del av

det relasjonsbaserte ungdomsarbeidet man nå også snakker mye om? Hvor relasjonen har verdi i seg selv? Skaper "trospraksis"-trenden en objektivisering av ungdommene og ungdomskulturen? Vil kirkens møte med ungdommene preges av at "vi" har noe "de" trenger, og at målet ikke er møtet og relasjonen i seg selv?

Ikke nødvendigvis. Men alle trender har sine styrker og svakheter. En av forskerne på dette, Andrew Root, sier: Vi må ha et verdensbilde av at Gud allerede er der; er her, i verden - det er ikke kirken som bringer Gud ut til verden. Men kirken kan bekrefte det Gud allerede gjør - tolke det som skjer i et teologisk perspektiv, være sammen med ungdommene og sette troens ord på erfaringer de gjør. Mye forskning bekrefter at det viktigste for ungdommene er relasjoner; vennskap. Det må prege måten vi arbeider på.

5. Hva er ditt inntrykk av status i det kristne ungdomsarbeidet i Norge i dag?

Det finnes det ikke ett enkelt svar på. Men trosopplæringsreformen har tydeliggjort en del av utfordringen: at vi ønsker å være både attraktive og troverdige - vi vil være tiltrekkende, men ikke selge sjela vår. Kanskje har noen av arbeidsformene vært litt for aktivtetsorienterte og kule - men reformen har bidratt til større refleksjonsnivå og bevissthet rundt forholdet mellom form og innhold. Vi som jobber med ungdomsarbeid, bør i større grad med frimodighet ta med ungdom inn i vårt eget fromhetsliv, selv om det kan være utfordrende på flere måter. Hvor og hvordan er det vi voksne selv møter Gud?

Ungdommens Kirkemøte har alltid hatt et engasjement rundt høymessen. Det er veldig bra - både for høymessen og for ungdommene! Men hva med dem som aldri beveger seg inn i sånne sammenhenger? Det er viktig å legge inn trospraksis i leirer, turer og andre sammenhenger hvor vi er sammen med en større bredde av ungdommer.

Ungdomsarbeide er utfordrende for alle - ikke bare for kirken, særlig 15-18-årsfasen. Frivillighetsforsker Håkon Lorentzen påpeker at alle organisasjoner som er bygget opp rundt klassisk frivillighet (foreningsvirksomhet hvor

organisasjonen eies av medlemmene, og disse sitter i styret) sliter med dem under førti. Det som fungerer for denne aldersgruppen, er koordinert frivillighet (jeg trenger ikke være medlem, men kommer som individ og gir et par timer i uken og får en oppgave). Den første varianten er mer fellesskapsorientert, den siste mer individualistisk, hvor relasjonen til organisasjonen ikke er til fellesskapet, men til en koordinator av arbeidet. Mange erfarer også at det er lettere å få tidligere konfirmanter med på lederkurs, med en tur, leir eller annen enkelt-happening som mål, enn å få dem med i det kontinuerlige arbeidet. Vi vet ikke hvordan disse tendensene vil se ut i framtiden. Som kirke som vil være for og med ungdom, må vi nok prøve å ha rom for begge deler samtidig.

Noen boktips og nettressurser:

Kenda Dean: "The God-bearing Life" og "Practising Passion". Den første er mest praktisk anlagt, den andre går mer på det teologiske grunnlaget. Begge anmeldt i Luthersk Kirketidene tidligere. "Kan tru praktiserast - teologi for et kristent ungdomsarbeid", av Bård Erik Hallesby Nordheim og "Jeg tror jeg er lykkelig" (Morten Holmquist red.) er også verd å lese i denne sammenhengen.

www.smootown.no

www.ungdomsarbeid.no

www.aftenposten.no (Si D - både i papirutgave og på nett)

En tilbakemelding om tekstgjennomgåelse og kvinnedagen

AV ANNA RAMSKOV LAURSEN, PROSTIPREST, NORD-HELGELAND

Vil bare gi en liten tilbakemelding på tekstgjennomgangen for 2. søndag i faste i LK nr 2, 2009. Denne søndagen falt i år sammen med den internasjonale kvinnedagen, 8. mars. Jeg synes derfor to ting hadde vært veldig naturlige:

1. At det var en kvinne som hadde hatt tekstgjennomgangen denne dagen. 2. At den som hadde gjennomgangen, ble bedt om også å sette teksten inn i et kvinnetidsperspektiv.

Teksten for dagen er helt ypperlig i så måte, for den kanaaneiske kvinnen kan stå som eksempel på hvordan mange kvinner har opplevd seg tiet i hjel i møte med både kirke og samfunn. Faktisk - uten å dra det for langt - kan man jo tolke det at tekstgjennomgangen ikke er satt inn i et kvinnetidsperspektiv, som en aktualisering av teksten i så måte ...

I håp om at dette tas til etterretning for framtiden.

”Komplekst” og ”bredt”

KARI VEITEBERG, NESTLEIAR I ARBEIDSUTVALET I NEMD FOR GUDSTENESTELIV FRAM TIL APRIL 2008

I det følgjande vil eg kome med nokre innspel til Harald Hegstad sin svært lesverdige leiar i LK 6.mars 2009, ”Krevende liturgireform”. Leiaren startar med å slå fast at materialet er ”bredt” og at ”det er et komplekst felt å ta stilling til”. Hegstad hentar fram nokre eksempel på element som må bli diskutert meir, mellom anna bruken av omgrepet ”ordo”, føreskrifter for ”etterkonsekkrering” og om gudstenestereforma kan føre til ei anna tenking om preika sin plass og innhald. Eg skriv som ei av dei som

var med i Nemnd for Gudstenesteliv (NfG) fram vårt siste møte i mai 2008. For min del gjer særleg Hegstad si konsise påpeiking av den svært føreskrivande og teologisk styrande ordlyden i avsnittet om kva ein skal gjere dersom det er innvigd for lite brød eller vin (”Hvis det ikke innvies nok bes det en bønne over de nye gavene der innstifelsesordene flettes inn (52)”), at det vart endå meir tydeleg at dette er endå meir ”komplekst” enn ein skulle tru. For her er Hegstad i kritikken av desse setningane

heilt på linje med fleirtalet i den førre Nemnd for Gudstenesteliv. Slik framstår teksten NfG har vedteke:

(...)

”Frambæring og dekking av alteret

Frambæringen har først og fremst til hensikt å forberede menigheten på nattverdfeiringen.

Derfor bør handlingene være godt synlige og utføres på en slik måte at de framstår som meningsskapende. Ledsagende musikk og bevisst bruk av lys kan understreke handlingens særskilte betydning.

Det er naturleg å plassere fat og begeret på alteret først. Deretter bæres brød og vin (og eventuelt vann) fram og blir henholdsvis lagt på fatet og helt i begeret i passende mengde.

Så vidt mulig bør en beregne hvor mange som vil delta i måltidet, slik at det blir innviet passende mengde brød og vin.”

Op der står det punktum. Dei setningane Hegstad siterer, er altså eit seinare, apokryft tillegg frå Kyrkjerådet si side. Slike forhold gjer jo heile den vidare samtalen om denne reforma unødig kompleks.

Når det gjeld omgrepet ”ordo”, ser eg i møteprotokollar frå dei aller første møta i NfG at vi gjorde eit vedtak om at vi ikkje ville bruke det latinske ordet, men heller snakke om ein overgripande struktur, eller rekkefølge av handlingar. Det som då i høyringsdokumentet er

nemnd som ”ordo”, som vonleg vert kalla noko anna i ei framtidig gudstenesteordning, er ikkje berre gudstenesta sine fem hovuddelar, men også understrukturane i kvar hovuddel. (Sjå gudstenesteforslaget s. 73-74!) Eg for min del trur ikkje det vil vere så vanskeleg ”å kjenne igjen Den norske kirke som ett kirkesamfunn også etter liturgireformen”! Her kan det godt vere at Hegstad og eg er usamde i sak. Det vil jo den vidare samtalen kunne vise. Men vi er einige om at det er unødvendig å innføre latinske omgrep som ikkje seier noko nytt.

Eg ser fram til spanande ordskifte både korleis det å stå under salmesongen og om preika som i det liturgiske forløpet. Vi hadde ingen faghomiletikar med oss Nemnd for gudstenesteliv, no ser vi fram til å få dei på banen.

Eg deler Hegstad si understrekinga av kor viktig det no er at høyringsprosessen blir av så ”høy kvalitet som mulig”. Høyring er vanskeleg, og det å ”høyre” liturgi krev gode høyringsspørsmål. Ein må vere til stades i dei lokale kyrkjeromma, og ein må verkeleg få med kyrkjelyden og alle dei kyrkjeleg tilsette. Eg ser fram til ein vidare fagleg fundert samtale om kva liturgi er, i samband med høyrings- og utprøvningsprosessen vi har framfor oss. Eg synst at leiaren i LK er eit konstruktivt innlegg i ein slik samtale og ber bod om eit godt samtaleklima.

SØNDAGSTEKSTEN

Øystein I. Larsen, Thomas Berbom, Lise Horn og Frode Granerud

3. søndag etter påske

3. mai 2009-02-04

Prekentekst: Joh 16,16-22

Lesetekster: Jes 43,16-19; Hebr 13,12-16

Betraktning

Avskjeder har så mange ansikter Og avskjeds-hilsenen er like mangfoldig.

Hva sier vi til slutt?

"adjø I et; et vemodig a. [substantivering av adjø II]

adjø II interj. (sagt ved avskjed) a.!/ a. med deg!/ a. så lenge!; si a. til en [fr., egtl. à Dieu til Gud): Gud være med deg!"]

(Aschehoug og Gyldendals Store norske ordbok, Oslo 1991)

Farvel! Ha det! Adjø! Ha en god dag! Kjør forsiktig! Ses ..., Snakkes, Vi mailes!, Møtes på Facebook! Jeg må stikke!

Hvorfor sier vi hva? Fordi vi mener det - fordi jeg har et viktig anliggende på hjerte - for å få avsluttet møtet vårt - for å være hyggelige - for å være høflige - noe skal en jo si?

Det er så mange slags anledninger, ikke alle er med ord: Et standardkys, en god klem, et vink, ei dør som smelles i, en lapp på kjøkkenbordet, en telefon som brytes tvert.

Det er avskjeder i lengsel - det er avskjeder i lettelse.

Det er avskjeder i glede - det er avskjeder i tårer.

Det er avskjed for timer eller for år - og det er det siste farvel - og det er det farvel som vi ikke visste ble det siste.

Er det forskjell på avskjeder før og etter Jesu oppstandelse?

"- -

Oppstandelse

var langt fra deres tanker

På vei til en grav

Min eneste visdom er tårer

De møtte den oppstandne

men kjente Ham ikke

Etter oppstandelsen

er livets Herre forvandlet

Etter oppstandelsen

er alt forvandlet

(fra betraktningen Forvandlet. August Bolstad: Spor av lys. Verbum 2000)

Er alt forvandlet etter oppstandelsen? Det ble jo likevel ny avskjed?

Teksten

Jesu avskjedstaler i Johannes-evangeliet er knyttet til det siste måltid, 13,2, og Jesus er tilbake ved bordet igjen, etter fotvaskingen, 13,20. Med stigende tydelighet blir det klart at de skal skilles fra mesteren sin. Jesus er på vei bort fra dem til en reise de ikke kan følge ham på, 13,36. Han forbereder dem på det som skal komme, og lover dem at de ikke skal stå igjen som foreldreløse barn, men få følge av en (annen!) Talsmann, 14,16ff. Avskjeden er for en liten stund, 16,16ff (sju ganger i vår tekst). Det vil komme tøffe tider, men de skal likevel få beholde det gode som er knyttet til Jesus: Hans Fred, 14,27, og hjerter fylt av en Glede som skal overgå sorg og engstelse, 16,20. Det er ikke bare han som

tar avskjed med dem, også de forlater ham, 16,31, og lar ham bli alene, men han er ikke alene, "for Far er med meg", 16,32. Det samme skal de oppleve: Selv om Jesus forlater dem, skal de ikke bli alene, det er det beste for dem at han går bort, 16,7, da har de en som aldri skal forlate dem. Til slutt ber Jesus en inderlig bønn for dem, 17,1ff og de følger ham ut i natten, 18,1ff.

Jesu avskjedstaler hos Johannes har flere av de karakteristika vi ellers finner i dette evangeliet:

A) De motsatte begreparene og B) den dobbelte bunn i teksten. Dette gjelder i særlig grad disse avsnittene som teksten vår er en del av.

A) Gå og komme - sorg og glede - trengsel og fred - spørre og ta i mot - se og ikke se - lignelse og åpen tale - vantrø og tro - verden og Gud. (Barrett)

Disiplene tar i mot budskapet om Jesu bortgang, med usikkerhet og angst, men Jesus setter hele sin autoritet bak budskapet om at dette er en overgang til noe bedre. Lignelsen om kvinnen som venter på fødselen og følelsene som går forut og følger etter den, samler egentlig budskapet i denne teksten: Trengselen er kortvarig; gleden er varig. Gleden skal overgå sorgen. *Mikron* - den korte tid. Uttrykket brukes overfor jødene - de har ham hos seg bare en kort stund - 7,33, og overfor disiplene, 13,33. Når Jesus blir borte, er det et ledd i det som skal skje; det er forutsagt. Når han om en kort stund blir borte, 16,16a, er det også en garanti for at løftet om gjensyn skal oppfylles, 16,16b. Da skal det være et gjensyn der gjenkjennelsen går begge veier: Dere skal se meg, 16b, og Jesus skal se dem, 22b, det er fullt nærvær. Denne gjensidige gjenkjennelse ligger også under når Jesus lover dem: at dere er i meg og jeg i dere, 14,20.

De skal gråte og klage, *threnå* - synge dødsklage, v 20, slik kvinnene gjorde som fulgte Jesu ferd mot Golgata, Luk 23,27.

B) Denne tale har dobbelt bunn: Dette sies før påskens avgjørende begivenheter: En kort tid er her de tre dagene fra korsfestelse til oppstandelse, men det er påfallende hvordan disse utsagn også dekker tiden fra himmelfart til gjenkomst. Påske og Parusi går over i hver-

andre. Oppstandelsen er garantien for at det samme skal skje igjen, selv om "den korte tid" får et annet perspektiv over seg, der *mikron* ble til en tid som fordret *makro-thymia* - langmodighet, en tålmodig venting på hans gjenkomst, han skal ikke drøye, Kol 3,11; Hebr 10,37.

Teksten vår slutter med at de får løfte på at den gleden de har fått i Ham, aldri skal bli fratatt dem, 16,22.

Preken.

Jesu avskjedstaler er avskjedssamtaler. Det er rom for å melde våre protester og vår usikkerhet. Denne tøyning av begrepet "liten stund" og "snart", Joh 13,32, jfr. Luk 19,11; Rom 13,12, er ikke det en underlig dobbeltkommunikasjon? Det skulle vise seg å være et snart med mange nuller og kommafeil. Hvor lenge, Herre! Sal 6,4.

I tiden etter påske får vi en tekst som hører hjemme i tiden før påske. De som første gang ble lovt en glede som ikke skulle tas fra dem, måtte oppleve at løftet enda en gang ble satt på prøve. Løfteoppfyllelsen ble flyttet et (langt..) steg fram, til Jesu gjenkomst. Men den store forskjellen er likevel at Jesu verk er skjedd og beseglet med oppstandelsen. Det skjedde bare én gang, 1 Pet 3,18. Så selv om det ble enda en avskjed og løfte om gjensyn, er *alt* forvandlet, (se betraktningen), men menigheten måtte tåle enda en avskjed, så der venter vi ennå på den endelige forvandlingen. Og ventetiden leves under et løfte beseglet med Jesu oppstandelse: "Ingen skal ta gleden fra dere."

"Det er hold i disse ordene: Ingen skal ta gleden fra dere! Det er hold i dem, selv om gleden så visst er av de ting i denne verden som ikke er tyveriforsikret. Det er hold i Kristi ord, selv om raden av tjuvradder er uendelig lang - og raden er lang.. tjuvraddene heter jo blant annet: urettferdigheten, bitterheten, sladderer, uærligheten, angsten, ensomheten, uvissheten, lidelsen... Ingen skal få ta gleden fra dere! Jesus har begrunnet det. Ikke - slik som vi hadde ventet det - ved å si: Dere skal nemlig få lov å se meg! Men han snudde argumentet - og dermed ble det urokkelig. Han sa: men *jeg* skal se *dere*.. og deres hjerter skal bli fylt av glede og ingen skal ta gleden fra dere!" (Georg S. Geil: En sang for den lyse dag.) Og i rekken av tjuvradder

kunne vi tilføye: Jeg selv. Jeg underminerer så ofte hans løfte om en varig glede. Hva velger jeg å gi oppmerksomhet? Det handler ikke bare om en glede som kommer, men om noe vi har.

Disse Jesus-ordene er ikke bare profetier; de er skaperord: Når vi slipper dem inn i oss, skaper de hva de nevner. Det er som da Paulus og Silas sang i fangehullet, Apg 16,25: De sang ikke bare fordi de var så glade, de sang for å bli det!

Knut Grønvik gjengir replikkvekslingen mellom en vestlig TV-journalist og ei jente fra en kristen ungdomsgruppe i Bosnia, ikke lenge etter grusomhetene der på 90-tallet: " - Hvordan kan dere tro på Gud når dere opplever slike grusomheter? - Hvordan kan vi klare oss uten å tro på Gud når vi opplever slike grusomheter?" (Søndagspostill. Første tekstrekke. Verbum 2002)

Avskjed er ikke bare å gi slipp på noen, dagens avskjed innebærer å få noe - nei, noen - å få noen for godt. Å gå mot noen som gir oss mer enn det vi hadde. Og denne noen, er han som har brutt dødens skjebne.

Prekensnisse

Jesus tar avskjed -

- *Han sier ikke - Ha det (bra) eller Farvel!* 16,20. (Han vet at de ikke bare kommer til å ha det bra eller fare vel, og han legger ikke skjul på det, jfr. 16,6. Her er ingen kristelig idyllisering)
- *Han sier - Sees!* 16,16 (Det er timer mellom skjærtorsdag og påskedag, men det er generasjoner mellom himmelfartsdagen og gjenkomstdagen. Likevel: En kort stund..?)
- *Han sier - Adjø!* 16,17. (Han går til Faderen og alt det som skjer, står under denne overskriften: Det er Guds planer som iverksettes. Derfor blir det en glede som holder. Under alle forhold. Over mitt liv og over min kiste står det: *A dieu*)
- *Og hans aller siste avskjedshilsen er denne: Jeg går med dere - alle dager inntil verdens ende, Matt 28,20. En avskjed uten adskillelse.*

Vår glede: Vi ser Jesus

Vår sorg: Vi ser ikke Jesus

Vår dypeste glede: Jesus ser oss (etter Bjørn Bue)

Gudstjenesten

Jubilate er det gamle navnet på søndagen, og selv om det er en vemodig tone i denne oppbruddssamtalen, skal det være oppstandelsens glade seierstoner i salmer og musikk. Kingos påskejubel har begge deler: Som den gyldne sol frembryter, med det jublende kjerneverset til slutt, NOS 172. I NOS 196 er oppstandelsen skildret midt i verdens realiteter, men likevel er - *alt forvandlet!* "Opp alle venner, syng med i sangen/ til ære, pris for ham som har oss løst! / vi går i trengsel og strid så mang en,/ men kun en liten stund, å hvilken trøst!" NOS 376,4.

ØYSTEIN I. LARSEN
Biskop em.

4. søndag etter påske

10. mai 2009

Prekentekest: Johannes 16, 5 - 15

Hvem er "talsmann" i vår tid? President Barack Obama når han taler om forandring, når han roper "Yes, we can", når han vil gi frihet til alle? Eller advokat Tor Erling Staff som modig og uredd taler den tiltaltes sak? Nelson Mandela, Mor Theresa, Martin Luther King jr.? Det er mange talsmenn i vår tid. Mennesker som har gått i rette med verdens urettferdighet og ondskap. Likevel møter vi i teksten i dag en annen talsmann med en annen funksjon enn bare å være en uredd retoriker.

Gledesrus

Vi er fremdeles i gledesrus over påskens store under - Jesus levende blant oss. Vi befinner oss i påsketiden der oppstandelsesunderet preger livet. På samme tid trekkes vi ned på jorda igjen denne søndagen. Vi blir minnet om hvordan Jesus tar disiplene for seg og forbereder dem på det som står foran dem. Så lenge han er med dem i denne verden, behøver de ikke å frykte verdens hat, men den tid kommer da også de skal måtte kjenne smerten på kroppen. Allikevel har disiplene ikke noe å frykte, for Jesus selv lover dem å sende Guds ånd, Talsmannen, til dem.

Dagens gamle navn er *Cantate* hentet fra Salme 98,1 "Syng en ny sang for Herren" og sier noe om at påskens glade budskap fremdeles føres videre i hverdagen. Rent tematisk ligger denne søndagen mellom påskens og pinsens tekster. Mange av tekstene i denne kirkeårstiden er hentet fra Jesu avskjedstaler, og de peker mot pinse og holder fast ved Jesu oppstandelse, men setter også fokus på menighetens liv. Vi er halvveis mellom påske og pinse. Vår perikope tar utgangspunkt i disiplenes situasjon før langfredag, mens Jesu tale om Den Hellige Ånd peker tydelig mot Pinse. Dette kan tematisk bli et problem, og faren er at man tar pinsen på forskudd. I dag synger jeg blant annet: 591 Ånd fra himlen kom med nåde, 335 O Jesus åpne du mitt øye og 196 Døden må vike for Gudsrikets krefter.

Vår tekst har tre tydelige deler.

v 5-7 Reaksjoner på at Jesus går bort. Jesus forbereder disiplene på den avskjed som skal

komme og gir dem på samme tid trøst og håp om noe nytt. Hans bortgang vil gjøre mulig et annerledes, og bedre, nærvær gjennom Talsmannen.

v 8-11 Løfte om talsmannen. Jesus bruker uttrykket *paraklet* om Ånden. Dette finner vi ofte i avskjedstalen (14,16; 14,26; 15,26). Jesus forteller selv hva åndens oppgave er. Ånden skal "gå i rette med verden og vise den hva synd er, hva rettferdighet er og hva dom er."

v 12-15 Løfte om Sannhetens Ånd. Jesu oppgave var fullført, men Ånden skulle fortsatt bringe hans ord til verden og gi disiplene veiledning i sannheten.

Det er også verd å merke seg at avsnittet etter vår tekst har overskriften *Sorgen skal bli til glede*, der Jesus fortsetter å forklare fremtiden for disiplene og lover dem at det de ber om i Hans navn, skal bli gitt dem.

Hvem er så Ånden?

Svaret finner vi i stor grad ut fra det navn som Jesus selv gir ham: Talsmannen (*gr. Parakletos*). Oversatt betyr ordet en som er blitt tilkalt for å gi bistand og hjelp. Det latinske *advocatus* har samme betydning, selv om det har en juridisk valør. *Parakletos* er i NT brukt en gang om Jesus selv (1Joh 2,1). En talsmann ble som oftest tilkalt som en *forsvarer* som skulle tale den anklagedes sak. Jesus vet at hans etterfølgere vil bli både truet og anklaget og derfor vil talsmannen komme til dem. Han skal vise Jesu rett overfor denne verden.

Men *Parakletos* har ytterligere betydninger som det er verd å merke seg. For ordet kan også bety *trøsteren*. Ånden skal bringe *trøst* til Jesu disipler der de står i villrede og er urolige for fremtiden. Men Ånden blir også kalt *sannhetens Ånd*. Også Jesus er sannheten, og vi kan si at Ånden skal fortsette og fullende den gjerning Jesus begynte.

Ingen begrensninger

Disiplene var forvirret og lammet av sorg. Mange kan kjenne igjen følelsen av å miste! Alt de visste, var at de skulle miste Jesus. Men på samme tid sa han til dem at dette var til det beste for dem, for når han gikk bort, kunne Hjelperen komme. Så lenge Jesus var legemlig til stede, kunne han ikke være med dem over alt. Så lenge han var legemlig til

stede, kunne han ikke nå inn til sinnet og hjertet og samvittigheten hos mennesker over alt. Da var han fremdeles underlagt begrensningen i tid og sted. Men i Ånden finnes det ingen begrensninger! Åndens komme ville være oppfyllelsen av løftet som sier "Se jeg er med dere alle dager inntil verdens ende". (Matt. 28,20). På denne måten blir sorgen vendt til glede...

Jesus skisserer tre hovedoppgaver for Ånden. For det første skal den vise verden hva *synd* er. Det har blitt ukorrekt å tale om synd. Likevel trenger vi ærlig samtale om vår synd og verdens synd. Vår egen synd som blant annet handler om uoppmerksomhet, egoisme, selvopptatthet, lurerier, skattesnusk. Og verdens synd som blant annet handler om miljøødeleggelser, krig, undertrykkelse og overgrep. Åndens oppgave er å avsløre dette for oss, slik at vi ser klart hva som er med på å ødelegge og rive ned i våre egne liv og i verdens liv.

For det andre skal ånden vise menneskene hva som er rett og *rettferdig*. Hva var det som fikk mennesker til å forstå at den korsfestede var Guds Sønn, slik som vi leser om offiseren ved korset (Matt. 27,54) og Paulus på veien til Damaskus (Apg 9, 1-9). Det er jo egentlig underlig at noen skulle komme til å satse alt for både liv og evighet på en korsfestet forbryter. Det er den Hellige Ånds gjerning. Det er Ånden som viser menneskene Kristi rettferdighet. Åndens tredje funksjon er å vise menneskene hva *dommen* er. Verdens fyrste (djevelen) er allerede dømt, sier Jesus, og med disse ord skjønner vi at også alle hans tilhengere vil komme under samme dom.

Hva er sannhet?

Men ånden, som Sannhetens ånd, har også som oppgave å bringe Guds sannhet, åpenbaring, til menneskene og gi dem trøst og forløsning. I vår tid kan det være vanskelig å tale om dette sannhetsbegrepet. Mange har strevd med det før oss, for eksempel Pilatus som strevde med å definere sannheten der han stod og sukket foran folkemassen: "Hva er sannhet?". Troen på en objektiv sannhet gitt for oss mennesker kan oppleves utfordrende i en tid der mange vil klare seg uten et ankerfeste. Kristendommen presenterer en sannhet ikke hovedsakelig som en ideologi eller en lære,

men gjennom en person: Jesus. Det er ham Ånden peker på og vil forherlige.

Prost Geir Sørebo forteller følgende: En gang hørte jeg et morsomt innslag på radioen. Det var en journalist som ringte til sentralbordet i Oslo kommune og sa: «Jeg vil snakke med en som kan si meg noe om sannheten». «Hvem skal du da ha tak i?», spurte sentralborddamen. «Nei, det er det samme, bare det er en som kan si meg noe om sannheten», sa mannen. «Sannheten om hva da?», spurte damen. «Ikke om noe spesielt», sa mannen. «Bare rett og slett sannheten». Da visste ikke damen hva hun skulle gjøre, men så sa hun: «Jeg tror det er best du ringer til Kirkerådet». Så ringte journalisten til Kirkerådet og stilte det samme spørsmålet: «Kan du si meg noe om sannheten?» Og damen som tok telefonen i Kirkerådet svarte på en glimrende måte: «Den store sannheten», sa hun, «dreier seg om to ting. Først: hvem er Jesus? Og så: hvem er du?»

Hellige Far, hellige oss i Sannheten. Ditt ord er Sannhet. Amen. (Joh 17,17)

THOMAS BERBOM
Sokneprest i Jar menighet

5. søndag etter påske (17. mai)

17. mai 2009

Til dagen og gudstjenesten

Grunnlovsdagen faller i år på 5. søndag etter påske. Dette medfører at det er søndagens tekster som brukes i gudstjenesten denne dagen, ikke tekstrekkene for 17. mai. Allikevel vil denne gudstjenesten for alle være en 17. maigudstjeneste, og må få sitt preg av denne spesielle høytidsdagen. Mange steder har sine faste tradisjoner denne dagen, og gudstjenesten blir gjerne preget av disse.

17. maifeiringen er nordmenns fremste uttrykk for fred og feiring av demokratiet. Grunnlovsdagen er en dag for felles feiring av vårt land, vår frihet og vårt fellesskap. Det er først og fremst en politisk og nasjonal feiring, men tradisjonen med gudstjenester på 17. mai kom allerede rundt 1900. Dette har sammenheng med den tette relasjonen mellom staten Norge og Den norske kirke.

I dag er det muligens mer utfordrende å feire gudstjeneste på grunnlovsdagen enn det var tidligere. Forholdet mellom staten og kirken vil bli løsere. Nasjonalismen er ikke bare positiv, særlig ikke for kirken. Salmestrofen "Herre, vår Gud, vårt Noregs Gud" kan tolkes som at Norge har et spesielt forhold til Gud og en slags forrang i forhold til andre stater. Dessuten er det mange nordmenn, etnisk norske eller ikke, som ikke tilhører vår statsreligion.

Allikevel vil gudstjenesten på grunnlovsdagen fortsatt være meningsfull fordi vårt lands politiske og nasjonale forhold alltid vil være avgjørende for alle som bor i landet. Landets tilstand vil alltid være et tema for kirken, enten det er bekymring eller takknemlighet som preger oss. Og kirkenes omsorg for menneskene medfører en omsorg for landets ve og vel.

Til teksten

Prekenteeksten for 5. søndag etter påske er den gammeltestamentlige teksten hentet fra Jeremia 29, fra det såkalte "Brevet til de bortførte".

Jeremia virket som profet i Israel i en kaotisk og dramatisk tid. Riket var i ferd med å gå under, folket ble undertrykt av andre stormakter, deler av dem ble bortført til Babylon, og

Jerusalem falt i grus. Den unge Jeremia ble kalt til å "rykke opp og rive ned, ødelegge og bryte sund, bygge og plante" (Jer 1,10). Han skulle være domsprofet, på samme måte som Jesaja. Landet var preget av religiøst forfall og religionsblanding, og Jeremia tolket rikets undergang og folkets lidelser som staffen for forfallet, ugudeligheten og ulydigheten.

Jeremias virke som profet varte i omtrent 40 år, og han er mer enn noen andre lidelsens profet. Den smerten han opplevde som profet, var også et tegn på den smerten Gud hadde over sitt folk som hadde forlatt ham. Men Jeremia formidlet også Guds kvaler over den dom som måtte komme på grunn av forfallet, og hans lengsel etter å forløse, frelse og lege. For dommen var ikke Guds egentlige og siste ord. Midt i profetens domsord, kommer en samling profetier som er rettet mot dem som allerede var bortført og i eksil utenlands. Profetens ord til disse var frelse, ikke dom. Brevet til de bortførte inneholder blant annet det kjente sitatet om Herrens fredstanker (29,11).

I Babylon opptrådte en rekke lykkeprofeter som lovet de bortførte en snarlig hjemkomst og skapte dermed utålmodighet og uro. Men Jeremias brev til de bortførte inneholder en formaning om å slå seg til ro i det fremmede landet inntil Gud selv skal føre dem tilbake, når tiden er inne for det. For han vet hvilke tanker han har med dem, nemlig å gi dem framtid og håp. Gud har fortsatt kontroll, og hans hånd rår fortsatt over alle ting. Men inntil videre må folket slå seg til ro i tillit til at Herren ikke har glemt dem, men har fredstanker for dem. Og i oppfordringen om å virkeliggjøre et nytt liv og øke og bli mange (v 6), ligger også noe stort og positivt - barna er et håp om en ny framtid.

Men å slå seg til ro i et fremmed land var ikke lett. Babylon var et urent land, og hvordan kunne folket feire en sann gudstjeneste i utlendighet? Bare i templet i Jerusalem var dette mulig. Men Gud formidlet at han vil være med dem i det fremmede, og også der i det fremmede kan de søke ham i bønn. Bønnen er altså uavhengig av stedet, og de behøver ikke å være uten Guds nærhet i det fremmede. Dette peker fram mot en ny tid og et nytt gudsforhold som ikke lenger er

knyttet til templet og dets ordninger.

Og menigheten i det fremmede landet har et håp om en ny framtid, for en gang skal Herren samle alle dem som er drevet bort.

Til prekenen

På Norges grunnlovsdag er det naturlig å se seg tilbake, på vårt lands historie. Det er en dramatisk historie, men det er også en historie som gir grunn til takknemlighet. Vår situasjon i dag er i stor grad et resultat av våre forjengeres valg og beslutninger. Historien vitner om at Norge har hatt mange dyktige politikere og mange modige menn og kvinner, som på hver sin måte har lagt grunnen for den velstanden vi i dag nyter godt av.

17. mai frambringer ofte en rekke følelser hos oss. Jeg vet at når jeg våkner opp, kler meg i bunad og går ut i dagen, blir jeg følelsesladd på flere måter. Fellesskapsfølelsen, at dette er en dag vi er så mange sammen om, kommer fort. Gleden, både over festlighetene og over våren som ofte er kommet på den tiden, vet jeg også kommer. Men mest av alt følelsen av takknemlighet for å tilhøre dette landet som har så mye godt å by på. En vakker natur, trygge forhold, frihet, muligheter og en positiv fellesskapsfølelse.

Jeg synes takknemligheten bør få sin plass i en preken på 17. mai. Det er rett og riktig å rette takken til våre forfedre, men like viktig og riktig er det å rette takken til Gud. Vi er velsignet med et godt land - ikke fordi nordmenn nødvendigvis har vært mer fromme og mer gudfryktige enn andre nasjoners folk. Jeg tror vi kommer skjævt ut dersom vi forklarer vår velstand med at Norge har vært et kristnet land siden Olav den hellige. Men vi skal få lov til å tro at det at nordmenn gjennom historien har vendt seg til Gud i bønn for landet, har hatt en positiv innvirkning. Guds velsignelser er mangfoldige, og han velsigner når vi ber om det. Velsignelsene kan være å få bo i et godt land. Derfor opplever jeg at ordparet "takknemlighet og velsignelse" gjerne kan være hovedtemaer i innledningen til prekenen på grunnlovsdagen.

Det er spennende å se hvordan teksten fra Jeremia bringer oss rett inn i en kritisk og avgjørende fase av Guds folks nasjonale historie. Prekenteeksten er preget av de sterke

nasjonale følelsene hos dette folket, hvor landet var avgjørende for identiteten. Det var i landet, og med makten i *egne* hender, at de ble realisert som et folk. Derfor var krisen total da fremmede land tok makten, og deler av folket ble bortført til Babylon. Men gjennom denne erfaringen lærte Guds folk noe nytt. Den enkeltes forhold til Gud var ikke lenger bestemt av geografi eller styresmakter, men av det personlige forholdet og hjertets søken til Gud. Folket i eksil erfarte at det var mulig å ha en gudsrelasjon selv om de ikke kunne tilbe Gud i templet i Jerusalem (v 12-13). Samtidig er det tydelig at Guds folk vil ha det best i sitt eget hjemland, og Gud lover å føre dem tilbake til det lovede landet (v 14).

17. mai blir ofte omtalt som barnas dag. Vår nasjonale grunnlovsdag er en fredelig markering hvor barna får stå i sentrum. Barna er landets framtid, og det er vårt felles ansvar å legge til rette for at denne framtida skal være god og trygg. For Guds folk i eksil var det for mange, rent personlig, en mager trøst at Gud lovet at de skulle få komme tilbake til landet sitt. Dette skulle nemlig ikke skje før etter 70 år, og da ville mange av dem aldri få oppleve det. Men det ble født barn i eksiltiden, og de skulle, på vegne av folket, få oppleve dette. De ble dermed realiseringen av det Herren sa gjennom profeten; "For jeg vet hvilke tanker jeg har med dere, sier Herren, fredstanker og ikke ulykkestanker. Jeg vil gi dere fremtid og håp." Barna skulle med all sannsynlighet få oppleve hjemkomsten. Dermed ble det et felles håp og en felles trøst at den framtiden som var lovet i hjemlandet, skulle bli deres barn til del. Barna var et felles symbol for den nasjonale framtid.

Det kan være en krevende øvelse å ta med menigheten inn i denne nasjonale historien fra oldtiden. Ingen kan forutsette at dette er kjent stoff for folk flest. Et hjelpemiddel dersom man ønsker å anvende denne historien i prekenen, kan være den kjente sangen "Rivers of Babylon" av bandet Boney M, som skulle være kjent for mange. Ellers er det mulig, og kanskje å anbefale på denne dagen, å holde prekenen uten å gå inn på de historiske forholdene rundt prekenteeksten.

Også for Norge og det norske folk har Gud fredstanker og ikke ulykkestanker. Ikke fordi vi

er nordmenn, men fordi Gud har dette ønsket for alle mennesker. Men som nordmenn er *vår* framtid avhengig av *landets* framtid. Og vi skal få håpe at vårt lands framtid er en god framtid som skal bli våre barn til del. Dette må derfor være vår bønn på grunnlovsdagen, at Gud må fortsette å velsigne vårt land, og at våre barn og etterkommere må få tilhøre en nasjon som fremmer fred og ikke ulykke, og at framtida må være fylt av håp for alle som bor her.

Dermed ser jeg for meg at hoveddelen av prekenen denne dagen setter fokus på Herrens tanker for oss. Det er fredstanker og ikke ulykkestanker. På barnas dag må vi samle oss i bønn for vårt land og vår framtid og kalle på Herren av et helt hjerte. Da vil han høre oss, og vi kan håpe på en velsignet framtid.

Salmeforslag

Man bør nok ikke gjøre de helt store sprellene på salmeseddelen en 17. mai. Her er det mange sterke forventninger og tradisjoner som bør innfris.

739 - Gud signe vårt dyre fedreland

740 - Fagert er landet du oss gav

737 - Ja, vi elsker dette landet

Vi finner de aktuelle salmene under avsnittet "Folk og fedreland", nr.734-740.

Ellers passer det fint på 17. mai å bruke kirkens fredsbønn, nr. 941, og salmen som på en spesiell måte beskriver Guds velsignelser, "Lovsyng vår Herre" nr. 301.

*Herre, vår Gud, vårt Noregs Gud,
varda vårt land frå fjell til flud,
lær oss å gå dine vegar!*

LISE HORN
Kapellan i Stokke

Kristi himmelfartsdag

21. mai 2009

Prekentekest: Lukas 24,46-53

Lesetekster: Daniel 7,13-14 og Apostlenes gjerninger 2,32-36

Til dagen

Kristi himmelfartsdag feires 40 dager etter påske, det vil si på den dagen som ville ha vært 40. påskedag hvis vi hadde telt så langt. Denne plasseringen begrunnes i Apg 1,3, der vi leser at Jesus viste seg for disiplene i førti dager etter sin oppstandelse og "talte om det som hører Guds rike til." Med sin plassering mellom påske og pinse markerer den både et tilbakeblikk og en konklusjon på den store høytiden som ligger bak oss, og en forventning til den store høytiden som følger om ti dager.

Til teksten

Dette er en innholdsmettet prekentekest som berører mange aspekter av troen vår. Den er avslutningen på den første boken til Lukas og en oppsummering av det som er fortalt så langt. Samtidig ser den fram mot oppfølgeren, Apostlenes gjerninger, og det som der skal fortelles. Vi ser at teksten har bevegelse i to retninger. Det handler om Jesu bevegelse opp til himmelen: Fornedrelsen er forbi, og den oppstandne opphøyes til Fars høyre hånd. Og det handler om Guds folks bevegelse utover: De skal være vitner og la alle folkeslag få del i det gode budskapet.

I Lukas' siste kapittel gjøres det klart at det som har skjedd i påskehøytiden, har vært i tråd med en plan. Kvinnene ved graven blir minnet om at Jesus selv hadde forutsagt sin død og oppstandelse (v 6-8). Men ikke bare har Jesus selv forutsagt det. Den oppstandne viser til skriftene og forklarer først for Emmausvandrerne (v 25-27), og i vår tekst for hele disippelflokken, at påskens begivenheter er oppfyllelsen av Moses, profetene og Salmene. I begge disse samtalene kaller han seg selv Messias. Før kapittel 24 har han ikke brukt denne tittelen om seg selv, og han har også vært tilbakeholden med å la andre bruke den, selv om han ikke har avvist den (4,41; 9,20f). Nå er imidlertid Messias-hemmelighetens tid forbi. Profetiene er oppfylt, planen fullført,

og disiplene skal forkynne for alle folkeslag det de har vært vitner til.

Lukas gir oss ikke noen detaljer om hvilke skriftsteder Jesus viser til, og poenget er nok heller ikke å vise at enkeltavsnittet fra GT er oppfylt. Dette handler heller om at helheten av skriftene, det de alle peker fram mot, nå er gått i oppfyllelse. "For i ham har alle Guds løfter fått sitt ja" (2 Kor 1,20)

Profetiene viser imidlertid ikke bare til det som har skjedd så langt, men også til det som ligger foran: I Jesu navn "skal omvendelse og tilgivelse for syndene forkynnes for alle folkeslag". Dette er nå neste post på disiplenes program: De skal vente i Jerusalem på det Far har lovet dem, på kraften fra det høye. Slik vever Jesu ord sammen mange tråder: Historien om Israel og Guds løfter til dem, historien om Jesu liv og gjerning og kirkens historie, som nå skal begynne for alvor. Fra Guds løfter til Abraham til Jesu oppstandelse og videre til vår tid er det en sammenhengende historie med en progresjon og et mål.

Gud som handler i historien er en treenig Gud, og det trinitariske perspektivet kommer tydelig fram også i vår tekst: *Fars løfte skal bli oppfylt ved at Sønnen sender det som er lovt, nemlig kraften fra det høye, som er Den hellige ånd* (v 49).

Så velsigner Jesus disiplene og blir tatt opp til himmelen. Og det slår meg at leseteksten fra Daniel 7 kan forstås som en beskrivelse av det som umiddelbart følger i himmelen: *Menneskesønnen blir ført fram for den gamle av dager*. Han har utført den gjerning han ble sendt for å gjøre; han fornedret seg og ble lydig til korsets død. Nå er han oppstått og opphøyet; han inntar sin plass ved Fars høyre hånd og får *herredømme, ære og rike*. Nå skal evangeliet forkynnes utover hele jorden, slik at *folk og stammer med ulike språk, alle folkeslag skal tjene ham*. Hans velde skal være *et evig velde, det skal ikke forgå; hans rike går aldri til grunne*.

Til prekenen

Nettsiden til den romersk-katolske kirke i Norge forteller at Kristi himmelfartsdag første gang omtales i forbindelse med en synode i Elvira. Denne synoden avviste en skikk med å faste etter den 40. dag etter påske. Skikken ble begrunnet med at når brudgommen ble tatt

bort, var det tid for å faste (Matteus 9,15). Nettsiden forteller ikke hvorfor denne skikken ble avvist, men vedtaket var utvilsomt riktig. Faste er et tegn på sorg, anger og bot, mens dagens tekst viser at Kristi himmelfartsdag er en anledning for fest, glede og lovprisning. Disiplene vendte hjem i stor glede, og de oppsøkte tempelet for å lovprise Gud. I min preken Kristi himmelfartsdag vil jeg la glede være et hovedord, og forsøke å formidle til menigheten noe av den glede disiplene kjente.

Hva er det så å glede seg over på Kristi himmelfartsdag? For det første er himmelfartsleden en fortsettelse av oppstandelsesleden. I Lukas-evangeliet finner vi ingen tidsangivelser etter påskedag; det kan virke som om hele kapittel 24 - himmelfarten inkludert - foregår på påskedagen. Slik blir det en nær sammenheng mellom oppstandelse og himmelfart; himmelfarten er enda en bekreftelse på at Jesus er Herre. Han har vunnet over døden, og nå vender seierherren tilbake til sitt rike i triumf. For en kristen er Kristi seier over døden og mørkemaktene den store og grunnleggende kilde til all glede. Den seier har du fått del i!

For det andre er himmelfartsleden en glede over at Jesus fortsatt lever og er med sine. Himmelfarten betyr ikke at Jesus er borte; himmelfarten betyr at Jesus er mer nærværende en noen gang før. Da han vandret på jorden, var han begrenset av sin jordiske kropp til bare å være et sted om gangen. Etter himmelfarten er Jesus til stede over alt hvor mennesker søker ham og tror på ham. "Jeg lar dere ikke bli igjen som foreldreløse barn. Jeg kommer til dere. Snart ser ikke verden meg lenger. Men dere skal se meg, for jeg lever, og dere skal også leve." (Johannes 14,18f). Jesus vil også være nærværende i ditt liv!

For det tredje er himmelfartsleden en glede over Den hellige ånd og kirken. Disiplene fikk løftet om Ånden og gikk hjem i glede og forventning. Vi kan i vår tid se tilbake på og glede oss over en 2000 år lang historie om Den hellige ånds gjerning i kirken. Jesus holdt løftet sitt! Kirken har fått kraft fra det høye, og i dag finnes det troende i alle verdens land. Arbeidet er likevel ikke avsluttet; vår generasjon har det samme kallet til å gjøre alle folkeslag til disipler. Du får stå i tjeneste hos Gud, du blir

ustrustet av Den hellige ånd, og du skal få glede deg over fruktene som tjenesten bærer.

For det fjerde er himmelfartsleden en forventningsfull glede. I Apostlenes gjerningers versjon av himmelfartsfortellingen blir disiplene minnet om at Jesus skal komme tilbake på samme måte som de nå har sett ham fare opp (Apg 1,11). Johannes gjengir Jesu ord om at han drar bort for å gjøre i stand et sted for oss. Når han har gjort det, vil han komme tilbake og ta oss til seg, så vi skal være der han er (Johannes 14,2f). Jesu seier og triumf er vår seier og triumf, og en dag skal vi følge ham til hans rike og leve evig der. The best is yet to come! Denne forventningen får du leve ditt liv i.

Til gudstjenesten

Kristi himmelfartsdag er en festdag i en festperiode i kirkeåret og bør være preget av det på alle måter. Festtidens liturgiske alternativer bør benyttes, gjerne også fullstendig gloria. Ekstra musikalske krefter kan gjerne inviteres denne dagen; kor, solist eller musikere kan gi festgudstjenesten et løft. Det er naturlig å feire festdagen med nattverd.

Salmene denne dagen må også understreke festen. Når jeg blar i himmelfartskapitlet i

Norsk Salmebok, ser jeg at flere av salmene har flotte tekster, men melankolske og mollstemte melodier. For meg blir ikke det riktig på en festdag. Jeg anbefaler salmer som formidler glede i både tekst og melodi, og som uttrykker takk og lovprisning til den seirende Jesus Kristus. En misjonspsalme eller to vil også gjøre seg godt, for å løfte fram misjonsaspektet ved Kristi himmelfartsdag.

Jeg har følgende forslag til salmer:

NoS 202 - Lov Jesu navn og herredom

NoS 203 - Gud har fra evighet givet sin Sønn oss til Herre

NoS 270 - Store Gud, vi lover deg

NoS 525 - Rop det ut med hjertets jubel

S97 88 - Jeg vil gi deg, o Herre, min lovsang

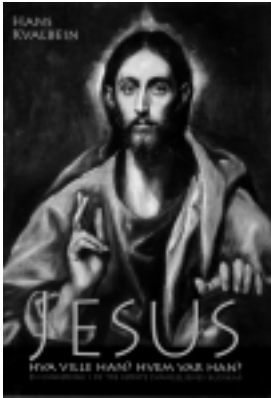
S97 102 - La din vingård bære frukt (for eksempel som nattverdsalme?)

S97 110 - Hører du den hemmelige sangen

FRODE GRANERUD
Kap. i Notodden

Samarie ønskes kjøpt og tilsendt.
Rimelig stor. Jeg er 1,87 m høy.
Sendes: Arne Birger Gjestland
Grue prestegård
2260 Kirkenær.
Telefon: 62 94 70 27 / 911 77 311.

Hans Kvalbein

JESUS

Hva ville han? Hvem var han?

En innføring i de tre første evangeliens budskap

Hans Kvalbein har skrevet en grundig og dyptpløyende bok om Jesus slik han fremstilles i de tre eldste evangeliene. Den gir solid faktabasert kunnskap som kan trenes i en tid hvor det produseres mengder av lett-vinte teorier om hvem Jesus egentlig var. Min ringe profeti er at den blir stående som et standardverk i norsk teologi innenfor synoptisk kristologi og Jesus-forskning for mange år framover.

Per Eriksen i Vårt Land

Kr 348,-

Luther Forlag

Besøk oss på: www.lutherforlag.no

Kjell Olav Sannes

TROENS KART - GUDS LANDSKAP

Grunnlagsspørsmål i dogmatikken

I denne boken drøfter forfatteren hvordan faget dogmatikk bør forstås. Han tar blant annet opp spørsmål som Bibelens autoritet og bekjennelsens plass i arbeidet med tros læren.

Som kartet skal gi et bilde av et landskap, skal dogmatikken tegne innholdet i kristen lære og forkynnelse om Gud og hans store gjerninger for oss og med oss, det forfatteren kaller "Guds landskap".

Kr 348,-

Luther Forlag

Besøk oss på: www.lutherforlag.no

FRA BISPEDØMMERÅDENE OG KIRKEDEPARTEMENTET

SØKERE

Hamar bispedømme

Følgende har søkt embetet som prost i Nord-Østerdal prosti i Hamar bispedømme. Det er 1 søker til embetet.

Nordhaug, Knut Håkon Bromham, Fungende prost i Vinger og Odal prosti, Kongsvinger, f. 1950

TILSETTINGER

Borg bispedømme

Borg bispedømmeråd har i møte 25.02.2009 foretatt følgende tilsetting:

- Maria Lersch som sokneprest i Østre Borge-syssel prosti med tjenestested Degernes og Os sokn.

Vi har mottatt bekreftelse på at hun tar imot stillingen.

Tunsberg bispedømme

Tunsberg bispedømmeråd har i sitt møte 24.02.09 tilsatt:

- Therese Bustadmo som kapellan i Sandefjord sokn i Sandefjord prosti.
- Carl Ruben Heitmann som barne- og ungdomsprest i Sandefjord kombinert med prostiprest i Sandefjord prosti.
- Lise Wold Kleven som sokneprest i Sigdal og Eggedal sokn i Eiker prosti.

Vi har mottatt bekreftelse på at alle tar imot stillingene.

LEDIGE STILLINGER

Ønsker du å arbeide som PREST I NORD-HÅLOGALAND

Nord-Hålogaland bispedømme omfatter Troms og Finnmark fylker samt Svalbard. Bispedømmet har et stort mangfold både kirkelig, geografisk og kulturelt.

Biskop og bispedømmeråd ønsker nye medarbeidere velkommen og legger vekt på gode arbeidsvilkår for prestene.

Ledige stillinger finner du på www.kirken.no/nord-haalogaland/, eller ring til Nord-Hålogaland bispedømmekontor, tlf 77 60 39 60, for å få tilsendt oversikt over ledige stillinger.

Aktuelle debattbøker fra Avenir

Jens Olav Mæland

GLEMT AV SINE EGNE

Rapport fra de kristnes situasjon i Det hellige land

”Spørsmålene som forfatteren reiser er så brennaktuelle og vårt ansvar for kirkene i regionen er så nødvendige, at jeg håper mange vil lese Mælands bok. Den pløyer dypt og gir mye å tenke på når det gjelder egne holdninger.”

Helge Utaker

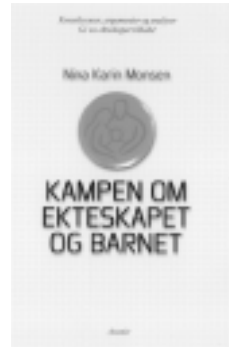
Kr 248,-

Nina Karin Monsen

KAMPEN OM EKTESKAPET OG BARNET

”Den nye ekteskapsloven fra 1. januar 2009 vil endre vår forståelse av begrepene ekteskap, foreldre, barn, familie og slekt på en radikal måte. Homofile, sosialister og liberalister har tilranet seg definisjonsmakten over ekteskapet. De har ikke bare avkristnet det, men de har gjort det til et redskap for radikalliberal familiepolitikk.”

I denne debattboken går filosofen Nina Karin Monsen til frontalangrep mot den nye ekteskapsloven. Med sylskarp tanke, utrettelig engasjement og forebilledelig direkte - noen ganger bitende ironisk - viser hun de vidtgående konsekvensene av loven og avslører den underliggende ideologien.

Kr 198,-

Returadresse:
Luther Forlag
Grensen 3
0159 OSLO

UTKOMMER annenhver uke på Luther Forlag og redigeres av professor Harald Hegstad, prost Jan Otto Myrseth og kapellan Sunniva Gylver.

REDAKSJON

Luthersk Kirketidende, v/*Eyolf Berg*,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Red. sekr.: *Eyolf Berg*.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

LESERINNLEGG til Luthersk Kirketidende mottas med takk og kan sendes til ovenstående e-postadresse.

ABONNEMENT, ADRESSEENDRING O.L.:

Luthersk Kirketidende v/*Eyolf Berg*,
Luther Forlag, Grensen 3, 0159 OSLO.
Tlf. 91 17 65 37.
e-post: redaksjon.lk@lutherforlag.no

Pris kr. 525,- pr. år for Norge. Utlandet kr. 650,- pr. år.
Kontonummer: 3000.14.73669

ANNONSEPRISER

Det er muligheter for følgende 7 annonsemøduler i LK:

1. *1/2 kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 61 mm) kr 500,- +mva
2. *Kvartside* (Høyde 42 mm, bredde 127 mm) kr. 900,- +mva
3. *Halvside* (Høyde 177 mm, bredde 61 mm) kr. 1500,- +mva
4. *Halvside* (Høyde 85 mm, bredde 127 mm) kr. 1500,- +mva
5. *3/4 side* (Høyde 130 mm, bredde 127 mm) kr 2000,- +mva
6. *Helside* (Høyde 177 mm, bredde 127 mm) kr. 2500,- +mva
7. *Dobbelside* (Høyde 177 mm, bredde 2x127 mm) kr. 4000,- +mva

ISSN 0332-5431

